

[0232]

15. *Manck of manckorum?*

Yn O III.32 rigel 319 printet Sipma *Manck* mei in haedletter en nimt it (as namme) op yn it nammeregister. Slacht men Joh. Winkler, Friesche Naamlijst side 250 op, dan fynt men dêr ûnder de mânljusnamme *Manne*, *Manno* as forlytsingsfoarm njonken *Mantje*, *Manke*, *Mannick* yndied ek *Mank*. Hwer't dy namme to finen is en út hwat tiid dy komt, is net nei to gean; yn de boarnen om 1500 hinne ha't dy namme net fine kinnen, mar sa't wy njonken *Janke* ek it ynkoarte (seldsume) *Jank* tinke kinne, sa hat *Manck* om dy reden wol eigenskip. En dochs leauwe wy der yn it boppeneamde gefal net oan.

By Sipma is de hiele post sa:

“*Ocka van Staphrin* } *om k(aes) mesluck ende mislick gebaer jenst Manck*
Meynta cramer } *to Jacob Crucks hus*”

Ocka en *Meynta* wurde elk ta 1/2 merck foroardiele (dat net by Sipma stiet). Yn rigel 398-399 ha beide „maten” (wer) it groat gear:

„*Meynta cramer om datter Ocka (van Staphrin) hat tiefta betyghit ende en philippus ontfinden dattert hem bewysa schil*”

Yn rigel 409-410 wurde beide op 21 febrewaris 1504 (wer) foroardiele ta elk 2 florenen:

„*Meynta cramer* } *sint elck dygrit op ij f(lorenen)*
Ocka van Staphrin } *ende oen nemmen van alle secken voer datum*
 } *actum in profesto Petri ad cathedram anno 4to”*

Wy ha hjir dus 3 kear dat *Ocka* en *Meynta* biskreaun binne; de lêste kear slacht it op in foroardieling, dy't der de earste kears allinne yn 'e kant by oantekene stiet. Ut de middelste biskriuwing docht bliken, dat it gjin freonen binne: de iene hat de oare fan tsjeaverij bitichte.

Geane wy it hiele register O III 32 troch, dan docht bliken dat 22 x twa persoanen biskreaun binne om misdieden *jen manckorum*, 1 x twa persoanen om soks *jen manckorum* en 3 x twa persoanen om misdieden *jenst manckorum*,

meiïnoar dus 26 x twa persoanen (of meer) biskreaum, sûnder dat der in slachtoffer by neamd wurdt. Dêr stiet it iene gefal fan *Ocka* en *Meynta*, dy't yn rigel 319 *kaes mesluck ende mislick gebaer tsjin Manck (jenst Manck)* úthelle ha soenen, wol tige iensum njonken.

Geane wy de gefallen nei, dat der *jen* of *jenst* in *persoan* hwat misdreaun is, dan docht bliken, dat soks 10 x it gefal west hat, mar alle 10 kearen wie de kweadogger *ien* persoan en wiene it *net twa* yn 'e mande.

De ûnwierskynlikheit dat *Manck* hjir in persoan west hawwe soe, kin ek noch oantoand wurde mei de plakken fan *kaes*. In *kaes* is in fjochterij, in heibel en komt bûten rigel 319 noch 35 x foar. Dêrfan is it 26 x dat it tusken twa of mear persoanen giet, mei 24 x *jen(st) mankorum* of *oen mankorum* der by en 1 x *betwiska* (rigel 353) en 1 x sûnder dat der hwat folget (rigel 355, dus ek net *jenst* of *oen* mei in slachtoffer). Yn al dy 26 kear ûntbrekt in slachtoffer of leaver partijen binne mankoars slachtoffers. By dy 35 x *kaes* binne dan fierder noch 9 gefallen dat it giet tsjin in oar persoan, mar dan is it altyt wer *ien persoan* dy't it kwea tsjin of mei de oare bidriuwt en net twa of mear yn 'e mande. Allinne yn it gefal tsjin *Manck* soe dat sa west ha!

It folsleine biwiis dat *Manck* hjir gjin persoan is en dat wy hjir mei net-dienmakke *manckorum* to dwaen ha, is net to leverjen. Mar neffens statistyske riddenaesje lykas boppe dien is, hat *manck(orum)* yn “*om k(aes) mesluck ende mislick gebaer ienst manck(orum) to Jacob Crucks hus*” fier de foarkar, ek om't *Meynta* en *Ocka* yn it oare gefal (fan rigel 389-399) de rapen gear hiene.